

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๔๐๔.๒/ว ๐๗๔๘

กรมการพัฒนาชุมชน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา

๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารรัฐประศาสนภักดี

ถนนแจ้งวัฒนะ หลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐

๒๗

มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง แนวทางการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร”

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. แผนปฏิบัติการฯ	จำนวน ๑ ชุด
	๒. คู่มือการปลูกผักสวนครัว กรมการพัฒนาชุมชน	จำนวน ๑ ชุด
	๓. โปสเตอร์ “พช.ห่วงใย ท่างไกลโควิด-๑๙”	จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด-๑๙) กลายเป็นโรคระบาดครั้งใหญ่ของโลก ส่งผลกระทบต่อให้เศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยต้องชะงักงัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจการท่องเที่ยวและโรงแรม ซึ่งเป็นรายได้หลักของประเทศ ประกอบกับความตื่นตระหนกของประชาชนที่เกรงว่าสินค้าอุปโภค บริโภคจะขาดแคลน กรมการพัฒนาชุมชนพิจารณาแล้วเห็นว่า การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตสามารถเป็นทางออกและนำพาประเทศรอดพ้นวิกฤตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับประชาชนถือเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการ

ดังนั้น กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” ซึ่งเป็นการลดรายจ่ายประชาชนในภาวะเศรษฐกิจชะงักงัน และเป็นแหล่งอาหารในครัวเรือน ในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว จึงขอให้จังหวัดมอบหมายพัฒนาการจังหวัดดำเนินการ ดังนี้

๑. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” และให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด
๒. บูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วน โดยอาศัยศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยสนับสนุนสำคัญ
๓. กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนให้เห็นผลการดำเนินงานเป็นรูปธรรม
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ)

อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

กองแผนงาน

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๒๓๔

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๑๗-๘

เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้
ภายในปี ๒๕๖๕

Change for Good

แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร”

๑. หลักการและเหตุผล

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด-๑๙) กลายเป็นโรคระบาดครั้งใหญ่ของโลก มีผู้ป่วยกระจายไป ๑๑๘ ประเทศ มีผู้ป่วยเพิ่มกว่าแสนชีวิต ผลกระทบของโควิด-๑๙ ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยต้องชะงักงัน การท่องเที่ยวที่เป็นเส้นเลือดสำคัญถูกระงับ ธุรกิจโรงแรม และการท่องเที่ยวต้องปิดตัวไป สินค้าอุปโภคบริโภคกระทบหนัก หลายบริษัทต้องปิดตัวลง ประกอบกับความตื่นตระหนกของผู้คนที่เกรงว่าสินค้าอุปโภคบริโภคจะขาดแคลน ดังปรากฏการณ์ประชาชนแย่งกันซื้อของในห้างสรรพสินค้าเพื่อไปกักตุน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ทรงพระราชทานแนวทางการสร้างพื้นฐานความพอมีพอกิน พอใช้ ของประชาชน เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ซึ่งจะเป็นทางออกสำหรับวิกฤตโรคระบาดและปัญหาภัยแล้งที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่

กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้แปลงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในระดับครัวเรือน โดยรณรงค์ให้มีการปลูกผักสวนครัวทุกครัวเรือนทั่วประเทศ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครอบครัว และชุมชน โดยเน้นการพึ่งตนเอง และความสามัคคีของคนในชุมชน เพื่อให้รอดพ้นจากวิกฤตในครั้งนี้

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เป็นการสร้างความมั่นคงทางอาหารให้ระดับครัวเรือน และลดรายจ่ายในการดำรงชีวิตของประชาชน

๒.๒ เพื่อสร้างรายได้ระยะสั้นทั้งในระดับครัวเรือนและระดับกลุ่มอาชีพ

๓. เป้าหมาย

ดำเนินการทุกหมู่บ้าน ทุกครัวเรือนในประเทศไทย ให้รับรู้และเกิดการมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ระหว่างวันที่ ๑ เมษายน – ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓

๕. ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินการ

๕.๑ ขั้นเตรียมการ

๕.๑.๑ พัฒนาการจังหวัด เสนอแผนปฏิบัติการให้ผู้ว่าราชการจังหวัด/รองผู้ว่าราชการจังหวัด ที่กำกับงานพัฒนาชุมชน/ปลัดจังหวัด/นายอำเภอ ทราบ

๕.๑.๒ พัฒนาการจังหวัด ชี้แจงผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงานเรื่องแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” พิจารณากำหนดเวลา เป้าหมาย และกิจกรรมของจังหวัด เพื่อให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกิดความเข้าใจ ในภาพรวมของกิจกรรม และเริ่มดำเนินการในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๓

๕.๑.๓ ให้พัฒนาการจังหวัดถือเป็นโครงการ Quick Win ต้องเห็นผลเร็วและเป็นรูปธรรม พัฒนาการจังหวัดต้องใช้องคาพยพทั้งจังหวัดในการขับเคลื่อน

๑) กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน

- บูรณาการความร่วมมือขององค์กร (คน/งาน/งบประมาณ/ความรู้)

- จัดทำแผนปฏิบัติการและปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และสามารถ

ขับเคลื่อนกิจกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม

- รายงานความก้าวหน้าเพื่อเสนอผู้บริหารทุกเดือน

- ๒) กลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน
- ออกแบบการขับเคลื่อนงานให้สำเร็จ และบูรณาการงบประมาณตามยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมนี้
 - ใช้ระบบ TV-System (Training & Visiting) ให้ความรู้เจ้าหน้าที่ และติดตามตรวจเยี่ยม ออกรายระบบออนไลน์มาปรับใช้ในการวิเคราะห์ แก้ปัญหา และสนับสนุนการทำงานของพัฒนาการอำเภอและพัฒนากร ให้เป็นรูปธรรม
 - ส่งเสริมผู้นำ กลุ่ม องค์กร เครือข่ายพัฒนาชุมชน และภาคีการพัฒนา เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนกิจกรรม
- ๓) กลุ่มงานสารสนเทศการพัฒนาชุมชน
- สร้างกระแสการรับรู้ โดยทำคลิปเผยแพร่ในช่องทางออนไลน์และออฟไลน์
 - ซึ่เข้าข้อมูลหมู่บ้าน ครั้วเรือนเป้าหมาย
- ๔) ฝ่ายอำนวยการ
- พัฒนาบุคลากรเพื่อสร้างความรู้ในการขับเคลื่อนการปลูกผักสวนครัว
 - ให้การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการเป็น KPI ในการประเมินผลงานเจ้าหน้าที่
- ๕.๒ การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร”**

ที่	กิจกรรม	วิธีการ/กลุ่มเป้าหมาย	การติดตามผล	วันส่งมอบความสำเร็จ
๑.	จะพัฒนาใครเขา ต้องเริ่มจากตัวเราก่อน	กำกับให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนทุกคน ตั้งแต่พัฒนาการจังหวัด/หัวหน้ากลุ่ม/ฝ่าย/พัฒนาการอำเภอ จนถึงพัฒนาการปลูกผักสวนครัวอย่างน้อย ๕ ชนิด เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน และสร้างกระบวนการเรียนรู้ในระดับบุคคลก่อนลงไปส่งเสริมให้ประชาชน	ติดตามผลการปฏิบัติงานรายบุคคลโดย Check List ๒ ประเด็น ดังนี้ ๑. เจ้าหน้าที่ดำเนินการหรือไม่ ๒. ปลูกครบ ๕ ชนิดหรือไม่	๑๕ เมษายน ๒๕๖๓
๒.	ผู้นำต้องทำก่อน	ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกิจกรรมนี้ คือ ผู้นำต้องทำเป็นตัวอย่าง จึงต้องขอความร่วมมือและเชิญชวนให้ผู้นำร่วมกิจกรรมปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างกระแส และกระตุ้นให้กิจกรรมนี้ขับเคลื่อนได้อย่างรวดเร็ว ผู้นำต้นแบบกลุ่มที่ ๑ ผู้ว่าราชการจังหวัด/รองผู้ว่าราชการจังหวัด/นายอำเภอ/กำนันทุกตำบล/นายกเทศมนตรีทุกแห่ง/นายก อบต. ทุกแห่ง ผู้นำต้นแบบกลุ่มที่ ๒ - ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน - ประธานคุ้มบ้าน - คณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล - คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน - ผู้นำ อช./อช. - สมาชิกสภาเทศบาล - สมาชิก อบต.	ติดตามผลการโดย Check List ว่าผู้นำทั้ง ๒ กลุ่ม ได้ดำเนินการหรือไม่	๓๐ เมษายน ๒๕๖๓

ที่	กิจกรรม	วิธีการ/กลุ่มเป้าหมาย	การติดตามผล	วันส่งมอบ ความสำเร็จ
๓.	ผนีกกำลัง ตั้งระบบ ทำให้ครบวงจร	<p>อำเภอวางแผนการขับเคลื่อนร่วมกับส่วนราชการ/ อปท./ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/องค์กรทางศาสนา หน่วยงานในพื้นที่ และภาคีเครือข่าย โดยใช้ข้อมูล แผนที่เดินดินของ รพ.สต. และ จปฐ. โดยดำเนินการ ดังนี้</p> <p>๑. สร้างชุดปฏิบัติการหมู่บ้าน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน/ส.อบต./ผู้นำที่เป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ โดยมีพัฒนาการร่วมเป็นชุด ปฏิบัติการของทุกหมู่บ้าน</p> <p>๒. แบ่งหน้าที่ติดตาม และสนับสนุนการ ขับเคลื่อนในสัดส่วนชุดปฏิบัติการ ๑ คน : ดูแล ๕ คราวเรือน</p> <p>ทั้งนี้ ขอให้อำเภอบูรณาการการทำงานของ เจ้าหน้าที่ กิจกรรม ทรัพยากร (เมล็ดพันธุ์ ต้นกล้า) และองค์ความรู้</p>	<p>- มีแผนปฏิบัติการการ ขับเคลื่อนระดับอำเภอ/ จังหวัด ในประเด็นการ บูรณาการคน/งาน/ งบประมาณ/ความรู้ - สร้างกระแสการรับรู้</p>	<p>๓๐ เมษายน ๒๕๖๓</p>
๔.	ส่งเสริมการปลูกผัก สวนครัวแบบเข้าถึง ทุกครัวเรือน	<p>ทีมปฏิบัติการหมู่บ้านลงไปให้คำแนะนำและ กระตุ้นปฏิบัติการ โดยทำงานแบบคนจน เน้นการ พึ่งตนเอง อาจให้ความสามัคคีช่วยกันทำใน ลักษณะกลุ่มเล็ก ๆ</p> <p>- คนที่กำลังตัดสินใจทำให้กระตุ้นความคิด ให้เรียนรู้จากตัวอย่างในชุมชน เช่น บ้านผู้นำ</p> <p>- คนที่กำลังทำ ต้องติดตามให้กำลังใจ</p> <p>- คนที่ทำสำเร็จ ให้ใช้เป็นตัวอย่างให้กับคนที่ เริ่มต้น</p> <p>ขั้นตอนนี้ ทีมปฏิบัติการต้องหมั่นเยี่ยม เป็นประจำ</p>	<p>ประเมินโดยพิจารณาจาก ร้อยละของครัวเรือนที่ ดำเนินการปลูกผัก สวนครัว</p> <p>๑. ดำเนินการ ๙๐ % - ดีเยี่ยม</p> <p>๒. ดำเนินการ ๘๐ % - ดี</p> <p>๓. ดำเนินการ ๗๐ % - ผ่าน</p>	<p>๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓</p>
๕.	สร้างเครือข่าย ขยายผล	<p>- เชื่อมโยงการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์/ต้นกล้า - แบ่งปันพันธุ์พืชชนิดที่มีในชุมชนให้ชุมชน ที่ขาดแคลนในรูปแบบโครงการทอดผ้าป่าต้นไม้ - เอามื้อสามัคคีกลุ่มเล็กในชุมชน - สร้างการเรียนรู้ในลักษณะชุมชนนักปฏิบัติ - รวมกลุ่มนำผลผลิตที่เหลือจากการบริโภค ทำบุญ ทำทาน แบ่งปัน ไปแปรรูป และจำหน่าย</p>	<p>มีการดำเนินกิจกรรม</p>	<p>๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓</p>

๕.๓ การคัดเลือกบุคคลต้นแบบและเชิดชูเกียรติ

๕.๓.๑ ผู้ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๕.๓.๒ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานในการขับเคลื่อน และสร้างต้นแบบในการทำงาน โดยแบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

- ๑) ระดับผู้บริหาร ซึ่งกำหนดนโยบายและผลักดันกิจกรรมให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม
 - ผู้ว่าราชการจังหวัด
 - นายอำเภอ
 - พัฒนาการจังหวัด
 - หัวหน้ากลุ่มงาน
- ๒) ระดับผู้ปฏิบัติการ ที่มีครัวเรือนในความรับผิดชอบปลูกผักสวนครัวเกิน ๙๐ %
 - พัฒนาการอำเภอ
 - นักวิชาการพัฒนาชุมชนจังหวัด
 - นักวิชาการพัฒนาชุมชนอำเภอ
- ๓) ระดับชุมชน ที่มีครัวเรือนปลูกผักสวนครัวเกิน ๙๐ %
 - ตำบล (นายกเทศมนตรี/นายก อบต./กำนัน)
 - หมู่บ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน)

๖. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

กำหนดตัวชี้วัด ๓ ระดับ ดังนี้

- ๖.๑ ร้อยละ ๙๐ ของครัวเรือนในหมู่บ้านมีการปลูกผักสวนครัว ระดับดีเยี่ยม
- ๖.๒ ร้อยละ ๘๐ ของครัวเรือนในหมู่บ้านมีการปลูกผักสวนครัว ระดับดี
- ๖.๓ ร้อยละ ๗๐ ของครัวเรือนในหมู่บ้านมีการปลูกผักสวนครัว ระดับผ่าน

๗. การติดตามผล

โดยชุดปฏิบัติการหมู่บ้านติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” และรายงานผลความก้าวหน้าให้อำเภอทราบ

แผนปฏิบัติการ 90 วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร”

เมษายน 63

พฤษภาคม 63

มิถุนายน 63

1 – 15 เม.ย.

1 – 30 เม.ย.

1 พ.ค. – 30 มิ.ย

**จะพัฒนาใครเขา ต้อง
เริ่มจากตัวเราก่อน**

มอบหมายให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนทุกคน ตั้งแต่ พจ./หน.กลุ่ม/ฝ่าย/พอ. จนถึง พก. ปลูกผักสวนครัว อย่างน้อย ๕ ชนิด เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน และสร้างกระบวนการเรียนรู้ในระดับบุคคลก่อนลงไปส่งเสริมให้ประชาชน

ผู้นำต้องทำก่อน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกิจกรรมนี้ คือ ผู้นำต้องทำเป็นตัวอย่าง จึงต้องขอความร่วมมือและเชิญชวนให้ผู้นำร่วมกิจกรรมปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างกระแสและกระตุ้นให้กิจกรรมนี้ขับเคลื่อนได้อย่างรวดเร็ว

**ผนึกกำลัง ตั้งระบบ
ทำให้ครบวงจร**

อำเภอรวางแผนการขับเคลื่อนร่วมกับส่วนราชการ/อปท./ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/องค์กรทางศาสนา หน่วยงานในพื้นที่ และภาคีเครือข่าย โดยใช้ข้อมูลแผนที่เดินดินของ รพ.สต. และ จปฐ.

**ส่งเสริมการปลูกผัก
สวนครัวแบบเข้าถึง
ทุกครัวเรือน**

ทีมปฏิบัติการหมู่บ้านลงไปให้คำแนะนำและกระตุ้นปฏิบัติการ โดยทำงานแบบคนจน เน้นการพึ่งตนเอง อาจใช้ความสามัคคีช่วยกันทำ ในลักษณะกลุ่มเล็ก ๆ

**สร้างเครือข่าย
ขยายผล**

- เชื่อมโยงการแลกเปลี่ยนแบ่งปัน เมล็ดพันธุ์/ ต้นกล้า
- เอามื้อสามัคคีกลุ่มเล็ก ในชุมชน
- รวมกลุ่มนำผลผลิตที่เหลือจากการบริโภค ทำบุญ ทำทาน แบ่งปัน ไปแปรรูป และจำหน่าย

**การคัดเลือกบุคคล
ต้นแบบและ
เชิดชูเกียรติ**

1) ระดับผู้บริหาร ซึ่งกำหนดนโยบาย และผลักดันกิจกรรมให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม
2) ระดับผู้ปฏิบัติการ ที่มีครัวเรือนใน ความรับผิดชอบปลูก ผักสวนครัวเกิน 90 %
3) ระดับชุมชน ที่มี ครัวเรือนปลูกผัก สวนครัวเกิน 90 %